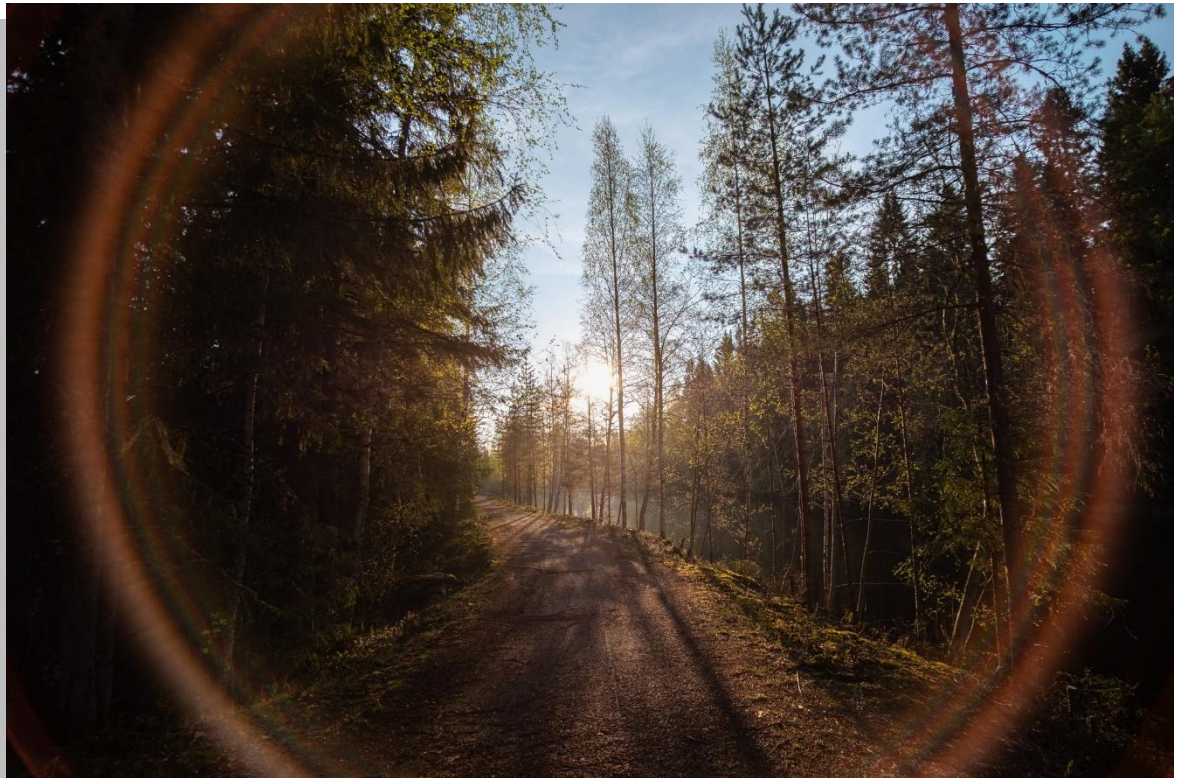

HAAPAJÄRVEN KAUPUNKI

Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS

VUODELTA 2024

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunta

- Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen
- Tarkastuslautakunnan toiminta

Talous

- Toimintakertomus
- Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2024 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

- Tuloslaskelma
- Rahoitusosa

Konsernitarkastelu

- Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot
- Haapajärven Lämpö Oy
- Haapajärven Vesi Oy
- Haapajärven Yrityspalvelut Oy
- Haapajärven Keilahalli Oy

Hallintopalvelut

- Haapajärven kaupungin valtiolle maksamat työmarkkinatuen sakkomaksut
- Henkilöstötilinpäätös
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Sivistystoimi

Tekniset palvelut

Ympäristöpalvelut

Investoinnit

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Haapajärven kaupunginvaltuustolle

Puheenjohtajan katsaus

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2024

Haapajärven kaupungin talousarvio oli laadittu vuodelle 2024 oli 159 162 € ylijäämäiseksi. Vuoden 2024 tilinpäätös oli **2 900 257,19 €** ylijäämäinen. Vuoden tulosta voidaan pitää erinomaisena, mutta samalla välttämättömänä, jotta arviointiohjelman 6 022 840,08 €:n alijäämä saadaan katettua.

Hyvän taloustulokseen vaikuttivat mm:

- kunnallisverotuotto kasvoi 6,26 %:lla (714 767 €:lla) edelliseen vuoteen verrattuna, verotulokertymä oli 12 124 917 €
- kiinteistöverotulojen kasvu 694 621 €
- sijoitusten tuottojen tulouttaminen 1 461 516 €
- metsäkiinteistöjä myytiin 500 678 €
- saatiin ennakoimatonta valtion harkinnanvaraista avustusta 328 000 €
- henkilöstö lomautettiin 10 työpäiväksi, jolla saatiin ennakoitua pienempi säästö, n. 140 000 €

Tilinpäätöksen voitto on tullut lähes yksinomaan ym. kertaluontoisten toimenpiteiden ansiosta.

Ennen kuin alijäämät on saatu katettua, henkilöstömenoja ei voi kasvattaa lainkaan. Uusien työtehtävien täyttämiseksi täytyy aina ensisijaisesti pyrkiä muuttamaan tai yhdistämään työtehtäviä tai harkitsemaan ostopalvelua.

Ongelmia:

Henkilöstöjohtaminen:

Tarkastuslautakunta katsoo, että henkilöstöjohtamista tulisi nopeasti parantaa. Työohjeet tulisi olla riittävän selkeitä ja yksiselitteisiä. Tällöin välttyttäisiin esim. ilmi tulleista työajan kirjausvirheistä tai tiliöintiepäselvyyksistä. Samoin työyhteisössä kohdattuihin henkilöstösuhdeongelmiin tulisi tarttua ripeästi. Kun ongelma pitkittyy, se yleensä vain mutkistuu.

Varahenkilöjärjestelmä tulisi saada kuntoon. Jokaisella henkilöllä tulee olla varahenkilö, joka kykenee hoitamaan ne välttämättömät toimet, jotka poissaolevan työtehtäviin kuuluu.

Etätyökäytäntö:

Tarkastuslautakunnan mielestä yksi iso ja kasvava ongelma on nykyinen etätyökäytäntö. Ohjeen mukaan työpaikalla täytyy olla maanantai ja perjantai. Etätyön käytöstä täytyy ilmoittaa esimiehelle. Kyseinen menettely lisätynä sillä, että etätyöpäiviä tehdään myös maanantaisin ja perjantaisin, etätyöpäivästä ei aina tehdä ilmoitusta esimiehelle ja kaikilla työntekijöillä ei ole käytössä avointa sähköistä kalenteria, aiheuttaa paljon epäselvyyksiä ja hankaluuksia.

Lisäksi työparien/kollegoiden eriaikaiset etätyöpäivät voivat johtaa pahimmillaan siihen, että työpaikalla kohdataan vain muutaman kerran kuukaudessa. Lisäksi etätyö heikentää voimakkaasti asiakaspalvelua.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että **etätyöohje uudistetaan paremmin toimivaksi mahdollisimman pian** ja edellytetään, että sitä myös noudatetaan. Uudessa etätyöohjeessa tulee huomioida paremmin erilaiset työtehtävät.

Esimerkiksi Vantaa veti etätyölle rajat, vähintään ½ työajasta oltava työpaikalla. "Lähityö on tärkeää työn kehittämisen ja yhteisöllisyyden takia. Työpaikalla sovitaan käytännöistä, vahvistetaan työyhteisöä ja kehitytään työssä yhdessä kollegoiden kanssa", lausuu Vantaan kaupunginjohtaja Timonen (Hs. 4.6.2025)

Hankkeiden suunnittelu

Aloitettaessa uusien hankkeiden suunnittelua, tulisi kutsua kuultavaksi eri intressiryhmät (vanhukset, liikuntarajoitteiset, nuoriso jne.), jotta myös erityistarpeet kyettäisiin ottamaan huomioon hankkeissa (osallistava suunnittelu).

Kaupunkistrategia:

Kaupunkistrategiassa todetaan, että ”strategian toteutumista seurataan vuosittain valtuuston toimesta”. Strategian toteutumista valtuusto ei kuitenkaan seurannut v. 2024.

Tytäryhtiöt/yhteisöt:

Tilinpäätöskirjassa tytäryhtiöiden taloustiedot pitäisi olla paremmin esillä.

Investointien poistoajat:

Joidenkin investointien poistoajat ovat herättäneet keskustelua valtuustossa ja poistoaikoja on myös muutettu kesken poistokauden. Tarkastuslautakunta ehdottaa, että investointipäätöstä tehtäessä päätetään myös ko. hyödykkeen poistoaika.

Kaupungin lainamäärä pieneni 2 013 000 €. Kaupungin kokonaislainakanta oli vuoden 2024 lopussa n. 55,2 milj €, vuoden 2023 lopussa on 58,7 milj.€.

Suuri lainamäärä aiheuttaa merkittävän riskin kaupungin taloudelle, mikäli korot nousevat.

Huomioita taloudesta

Haapajärven kaupunki on saanut vuosina 2020 - 2024 valtion harkinnanvaraista avustusta yhteensä 3 083 000 € eli keskimäärin 616 600 € vuodessa. Vuosien 2021 - 2024 kaupungin tilinpäätökset olivat kuitenkin yhteensä 70 860 € tappiolliset. Voidaan todeta, että koko valtuustokausi 2021 - 2024 on ollut vaikea ja olennainen tulosparrannus saatiin aikaan vasta valtuustokauden lopulla.

Arviointimenettelyn toimenpiteet on toteutettu lisättynä täydennetyillä toimenpiteillä. Näiden toimien ansiosta saatiin laskennallinen 3 292 512 €:n tulosparrannus.

Kunnallisverokertymä 12 124 917 € oli ennakoitua suurempi ja vuoteen 2023 verrattuna lisäys oli 714 767 €. Kiinteistöverokertymä oli 3 724 251 €, mikä kasvoi vuoteen 2023 verrattuna 694 621 € (Pajuperänpään tuulivoima-alue).

Kaupunginjohtajana aloitti v. 2024 alussa Jonna Tamminen. Koko vuosi oli erittäin haastava vaikean taloustilanteen takia. Lisäksi talvella tapahtunut kaupunginhallituksen puheenjohtajan kuolonkolari laittoi kaupunkimme kriisiviestinnän kovalle koetukselle. Kriisiviestintä onnistui erinomaisesti. Viestintä oli selkeää, oikea aikaista ja asiallista. Samoin kaupungin taloudessa saatiin aikaan selkeä käänne parempaan. Usko siihen, että tulemme selviämään arviointimenettelyn vaatimasta reilun 6 milj:n euron alijäämän kattamisesta, on palannut.

Unto Kananen
puheenjohtaja

Tarkastuslautakunta

Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainottamisen toteutumista.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävä on osa kunnan ulkoista tarkastusta, jonka toisen osan muodostaa tilintarkastajan suorittama tilintarkastus.

Valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kaupunginhallituksen lausunto.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Unto Kananen, varapuheenjohtajana Kauko Nybacka sekä jäseninä Marja Kantola, Hilikka Soranta, Iiris Tilvis ja Manne Niskanen.

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Unto Kananen. Lautakunnan valmistelijana ja teknisenä sihteerinä on toiminut toimistosihteerä Seija Ainassaari vuoden 2023 arviointikertomuksen valmistumiseen saakka. Laskentasihteerä Aija Perkkiö aloitti sihteerinä 9.10.2024.

Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut BDO Audiator Oy. Päävastuullinen tilintarkastaja on JHT, KHT Tiina Mikkonen-Brännkärr. Tilintarkastaja on antanut raportteja suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja sekä kuntalain 125 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen.

Lisäksi tilintarkastajan kirjalliset salaiset raportit (JulkL 24 1.mom.15 kohta) on toimitettu tiedoksi kaupunginjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Lautakunta on kokoontunut vuoteen 2024 kohdistuvaa arviointia varten 13 kertaa. Työnsä lautakunta on toteuttanut etukäteen laaditun työohjelman mukaisesti.

Arviointikertomus luovutettiin kaupungille 19.6.2024.
Lautakunta on kuulemisissa huomioinut painopistealueet.

Tarkastuslautakunta on kuullut toimintavuoden aikana seuraavia henkilöitä:

- Maanmittausteknikko Jouko Malila, 17.1.2024
- Kartoittaja Jaakko Harmaala, 17.1.2024
- Tekninen johtaja Jouni Laajala, 21.2.2024, 6.5.2024
- Ympäristöjohtaja Sanna Rätty, 21.2.2024, 20.5.2024
- Jokilatva opiston rehtori Kim Oja, 20.3.2024
- Teknisten palveluiden työnjohtaja Miika Niskala, 20.3.2024
- Kaupunginjohtaja Jonna Tamminen, 17.1.2024, 17.4.2024
- Talous- ja hallintojohtaja Marianne Ahmaoja, 17.4.2024, 28.11.2024
- Sivistysjohtaja/lukin rehtori Merja Eilola, 13.5.2024
- Varhaiskasvatuksen johtaja Minna Hattunen, 13.5.2024
- Työllisyys- ja hyvinvointikoordinaattori Tiina Pietikäinen-Liuska, 20.5.2024, 28.11.2024

- Rakennustarkastaja Laura Kananen, 20.5.2024
- Hallintosihteeri Hille-Mari Tenhovuori, 17.12.2024
- Yhdyskuntateknikko Kari Kestikievari, 17.12.2024

Lautakunta on tutustunut laaja-alaisesti kaupungin toimielinten toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien ja toimielinten pöytäkirjojen avulla. Arviointi perustuu tarkastuslautakunnan saamiin tietoihin, kansalaispalautteeseen ja toimintakertomustietoihin.

Tarkastuslautakunta on valvonut sidonnaisuuksien Kuntalain 210 §/2015 mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Säännöstä on sovellettu 1.6.2017 alkaen. Kuntalain 84 §:n mukaan sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Tarkastuslautakunta saattoi ilmoitukset valtuustolle tiedoksi (kuntalaki 121 §). Sidonnaisuusilmoitukset julkaistiin julkisessa tietoverkossa osoitteessa www.haapajarvi.fi.

Arviointikertomuksen laadintaprosessissa korostuu lautakunnan jäsenten rooli käsiteltävien asioiden ja niistä esitettävien arviointien osalta. Tällä on haluttu korostaa sitä, että vain lautakunnan jäsenet allekirjoittavat kertomuksen. Viranhaltijan vastuulla on lähinnä tarkastuslautakunnalle toimitettavien riittävien tietojen hankinta, joiden pohjalta lautakunta voi laatia arvionsa.

Talous

Toimintakertomus

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen

Haapajärven kaupungin tilinpäätös vuodelta 2024 on ylijäämäinen 2 900 257 €. Talousarviossa oli ennakoitu ylijäämää 159 162 €.

Hyvän taloustulokseen vaikuttivat mm:

- kunnallisverotuotto kasvoi 6,26 %:lla (714 767 €:lla) edelliseen vuoteen verrattuna, verotulokertymä oli 12 124 917 €
- sijoitusten tuottojen tulouttaminen 1 461 516 €
- metsäkiinteistöjä myytiin 500 678 €
- saatiin ennakoiomatonta valtion harkinnanvaraista avustusta 328 000 €
- henkilöstö lomautettiin 10 työpäiväksi, jolla saatiin oletettua pienempi säästö, n. 140 000 €

Haapajärven kaupungin lainakanta 31.12.2024 oli 54 801 000 €. Lainamäärä pieneni vuoteen 2023 verrattuna 2 013 000 €. Kaupungin lainaa asukasta kohti oli vuoden vaihteessa 8 443 €. Edellisvuonna summa 8 663 €.

Sijoitussalkun kirjanpitoarvo tilikauden 2024 lopussa oli 11 125 489 euroa. Vuonna 2023 kyseinen summa 15 271 974 euroa.

Lainaa asukasta kohti oli vuoden lopussa 8 443 € (vuoden 2023 lopussa 8 666 €). Sijoitusten arvo asukasta kohden oli vuoden 2024 lopussa 1 714 € (vuoden 2023 lopussa 2 485 €). Velkamääräksi asukasta kohden jää 6 729 € (vuoden 2023 lopussa 6 181 €.)

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana kaupungin omavaraisuusastetta. Omavaraisuusaste vuonna 2024 oli 25,5 %. Vuonna 2023 omavaraisuusaste oli 22 %. Alle 50 %:n omavaraisuusaste tarkoittaa kuntataloudessa merkittävää velkarasitetta.

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2024 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Vuoden 2024 alussa oli kattamatonta alijäämää 6 022 840,08 €. Vuonna 2021 Valtiovarainministeriö asetti Haapajärven kaupungin kriisikunnaksi ja arviointimenettelyn yhteydessä hyväksyttiin toimenpideohjelma vuosille 2022–2026, jonka mukaisesti talousvaikutukset ovat yhteensä 3 590 000 €.

Vaikka arviointiohjelman mukaiset toimenpiteet toteutettiin, kaupungin alijäämä kuitenkin kasvoi vuonna 2022 noin 0,7 milj. € ja vuonna 2023 noin 23 000 €. Vaikka v. 2024 alijäämä pieneni 2 900 257 €, jää vuodelle 2025 katettavaa alijäämää n. 1 500 000 €. Tuo alijäämä on saatava katettua v. 2025 aikana, jotta vältymme kuntajakoselvitysuhalta.

Tarkastuslautakunta kehottaa toteuttamaan kaikki tarvittavat lisätoimet ripeästi, jotta kaupungin talous saadaan tasapainoon kuntalain mukaisessa määräajassa.

Kumulatiivista alijäämää taseessa 31.12.2022 oli 6 022 840,08 euroa ja 31.12.2023 oli 6 046 095 euroa. Toimintavuoden aikana kumulatiivinen alijäämä lähes puolittui. Alijäämää vuoden 2024 taseeseen jäi 3 145 838 euroa.

Kaupungin talouden kuudesta kriteeristä täyttyi kaksi kriisikunnan kriteeriä:

- Kunnan tase on alijäämäinen eikä sitä pystytä kattamaan neljässä vuodessa
- kahden edellisen tilinpäätöksen mukaan tuloveroprosentti on vähintään 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti

Arviointiohjelman mukaiset toimenpiteet on esitetty selkeästi ja helppolukuisesti tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä toimintana sitä, että kaupunki on ollut yhteydessä valtiovarainministeriöön toimintavuoden aikana ja reagoinut tapahtuneisiin muutoksiin (valtiosuuden pieneneminen ja verotulokertymä), jotka eivät olleet tiedossa arviointiohjelmaa laadittaessa. Kaupunki reagoi ja aloitti arviointimenettelyn täydentävien toimenpiteiden laatimisen ja toteuttamisen.

Taloudellisesti merkittävimpiä tuloja

- Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston valmistuminen	694 000	€
- tuloveroprosentin korottaminen 0,3 %	714 000	€
- sijoitusten tuottojen tulouttaminen	1 700 000	€
- metsäkiinteistöjen myyntitulot	500 000	€
- henkilökunnan lomautukset 10 pv	140 000	€
- harkinnanvarainen valtiosuus	328 000	€
yhteensä	4076 000	€

Merkittäviä tulojen vähennyksiä

- Selänteen toimintamenojen ”hännät”	133 000	€
- kotikuntakiista kustannukset viivästyskorkoineen	936 000	€
- valtiosuuden pieneneminen	1 500 000	€
yhteensä	2 569 000	€

Tuloslaskelma

Verotulojen kertymä v. 2024 oli 17 792 539 € (edellisenä vuonna 16 286 451 €). Toimintakate oli vuonna 2024 -18 716 489 € (edellisenä vuonna -20 885 137 €)

Terveen kunnallistalouden merkinä on, että vuosikate on vähintään poistojen suuruinen. Vuosikate vuonna 2024 oli 5 267 649 € (vuonna 2023 vuosikate 2 192 776 €) ja poistot ja arvonalentumiset yhteensä 2 452 857 € (vuonna 2023 poistot ja alentumiset yhteensä 2 301 497 €). Vuosikate riittää poistoihin.

Rahoitusosa

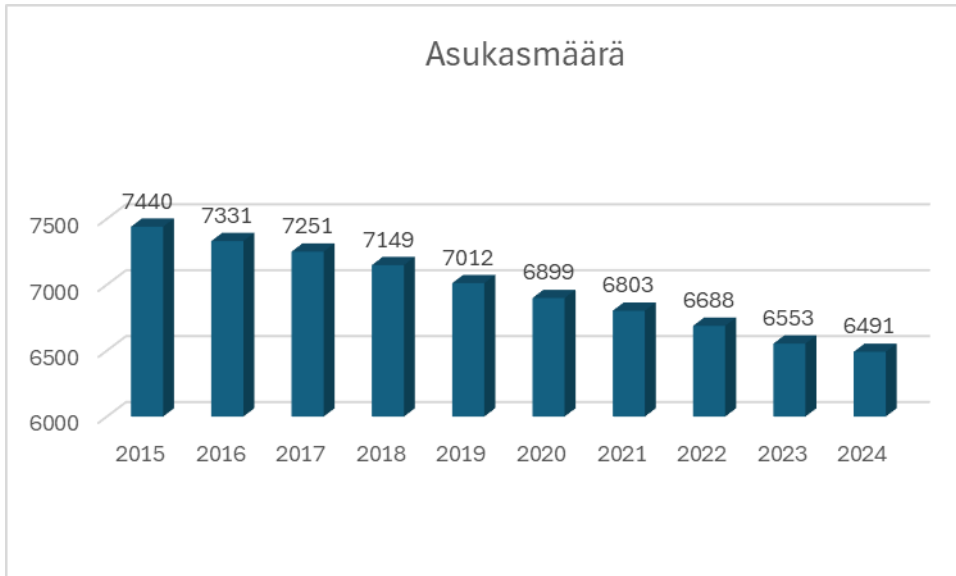
Vuoden 2024 nettoinvestoinnit olivat 8 889 869 € ja lainakanta pieneni	2 013 000	€
Vuoden 2023 nettoinvestoinnit olivat 10 934 775 € ja lainakanta kasvoi	8 398 821	€
Vuoden 2022 nettoinvestoinnit olivat 6 252 153 € ja lainakanta kasvoi	1 363 756	€
Vuoden 2021 nettoinvestoinnit olivat 2 376 696 € ja lainakanta pieneni	299 545	€
Vuoden 2020 nettoinvestoinnit olivat 2 424 609 € ja lainakanta kasvoi	2 794 926	€
Vuoden 2019 nettoinvestoinnit olivat 3 363 928 € ja lainakanta kasvoi	4 964 712	€
Vuoden 2018 nettoinvestoinnit olivat 1 298 255 € ja lainakanta pieneni	270 588	€

Asukasmäärä v. 2015 – 2024

Vuonna 2024 asukasmäärä väheni 62 henkilöä (vuonna 2023 väheni 132 henkilöä).

Tarkastuslautakunta on huolestunut Haapajärven kaupungin asukasmäärän vähenemisestä. Pitovoiman säilyttäminen on yksi kaupungin tärkeimmistä tehtävistä. Myös väestön vetovoiman lisääminen on tärkeää.

Taulukko: Haapajärven asukasmäärän kehitys vuosina 2015-2024.

Haapajärven kaupungin asukasmäärä v. 2015 – 2024

2015	7 440
2016	7 331
2017	7 251
2018	7 149
2019	7 012
2020	6 899
2021	6 803
2022	6 688
2023	6 556
2024	6 491

Konsernitarkastelu

Haapajärvi-konserniin kuuluu yhteensä tytäryhteisöjä 6 ja osakkuusyhteisöjä 2 sekä 4 kuntayhtymää. Kaupunginjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seuraa omistajapolitiikan sekä konsernin tavoitteiden toteutumista.

Konsernien tavoitteena on konsernien koko velkamäärän pienentäminen. Yhtiöiden hallitusten valinnassa huomioidaan kuntalain 47 §:n määräys, jonka mukaan hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan tuntemus. Yhtiöiden keskinäistä yhteistyötä hallinnossa ja muissa toiminnoissa kehitetään.

Konsernien yhteisissä tavoitteissa velkamäärän pienentämisessä onnistuttiin. Koko konsernin velkamäärä oli 77 449 000 €, pieneni edellisestä vuodesta 4 427 000 €.

Kaupungin tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot Oy
Haapajärven Lämpö Oy
Haapajärven Vesi Oy
Haapajärven Yrityspalvelut Oy
Haapajärven Keilahalli Oy
Asunto Oy Hpj Jukola

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot

- käyttöaste romahti 82,3 %:iin, mikä aiheutti vuokrataloyhtiölle isoja talousongelmia
- tilikauden tulos 611 707 € tappiollinen
- vuokratalojen talous on kaupungille jonkinasteinen riski
- yhtiö on reagoinut kysynnän muutokseen
- puutalokortteli valmistui, Sivakan remontti valmis
- talouden korjaamiseksi Haapajärven kaupunki teki 623 184 € osakepääomasijoituksen vuonna 2025
- Koivuhaan yleisilme on hankerahoituksen avulla saatu viihtyisäksi yhdessä kaupungin toteuttamien toimenpiteiden kanssa

Haapajärven Lämpö Oy

- vuosi 2024 oli Lämpö Oy:n 45. toimintavuosi
- Haapajärven Kaupunki omistaa osakkeista 75,09 %
- lämmön myynti oli 101,9 Gwh (toimintahistorian 2. korkein myynti).
- Haapajärven kaupunki ja Haapajärven vuokratalot käytti yhtiön tuottamasta lämmöstä n. 10 %
- lämmöntuotannossa käytettävistä polttoaineiden kotimaisuus aste oli 99,4 %.
- lämpö tuotettiin pääosin biopolttoaineilla (80,1 %), pesurilla 14,3 %, turpeella 4,9 %, öljyllä 0,6 % ja lämpöpumpulla 0,1 %.
- yhtiön sähköntarpeesta puolet tuotettiin orc-laitteella.
- vuosi 2024 yhtiön tulos oli 10 282 € voitollinen, edellinen v. 2023 oli 511 434 € tappiollinen
- Haapajärven Lämpö Oy:n energian myyntihinta on yksi halvimmista Suomessa.
- yhtiö ei jakanut osinkoja osakassopimuksen perusteella kaupungin vaikeasta taloustilanteesta huolimatta

Haapajärven Vesi Oy

- yhtiö maksoi Haapajärven kaupungille osinkoja 300 000 €
- tilinpäätös osoitti n. 15 000 € tappion
- veden käyttö vähentynyt
- hulevesivuodot edelleen merkittäviä (50 %) jätevesistä, puhtaan veden hukkavesiprosentti oli 19
- kunnossapitoinvestointeja on tehty suunnitellusti (Oksavan alavesisäiliö) yhtiön talous huomioiden
- kriisivalmiutta on parannettu

Haapajärven Yrityspalvelut Oy

- voitollinen 24 000 €
- vuokraustoiminnasta 40 000 € luottotappiota yrityksen konkurssin myötä
- uusia yrityshankkeita ei käynnistynyt talouden taantumun takia
- Ouluntien ja Hallan teollisuusalueiden YVA-menettelyt jatkuvat

Haapajärven keilahalli Oy

- perustettu v. 1995, kaupungin osallistuminen mahdollisti toiminnan jatkumisen
- osakepääoma 50 456 €
- kaupunki omistaa yhtiön osakkeesta 151 kpl
- yhtiön toiminta alkanut 1.4.1995
- yhtiö omistaa kaluston, mikä on vuokrattu yrittäjälle
- yrittäjä hoitaa käytännön toiminnan
- osakeyhtiö vastaa kaluston kunnosta
- liikevoitto v. 2024 yhtiöllä oli 1 000 €

Hallintopalvelut

Haapajärven kaupungin valtiolle maksamat työmarkkinatuen sakkomaksut

Työmarkkinatuen korvaukset eli ns. sakkomaksut valtiolle vuonna 2024 olivat 345 340 €.
Tulevaisuudessa sakkomaksujen arvioidaan nousevan tuntuvasti.

Vuosi	Sakkomaksu
2015	354 013 €
2016	321 858 €
2017	308 443 €
2018	293 474 €
2019	269 414 €
2020	371 394 €
2021	343 512 €
2022	307 398 €
2023	346 789 €
2024	345 340 €

Henkilöstötilinpäätös

Kaupungin henkilöstön määrä oli 31.12.2024 yhteensä 304, vähennystä edelliseen vuoteen 64 henkilöä. Vakinaista henkilöstöä 185, joista naisia 152 ja miehiä 33. Koko kaupungin henkilöstöstä toimi määräaikaisena, sijaisena tai projekteissa 113 ja työllistettyinä 6 eli yhteensä 119. Taulukossa 2 on esitetty henkilöstön määrä 31.12.2024 sekä vertailut edellisiin vuosiin.

	2024	2023	2022
HALLINTO			
Vakinaiset	10	12	6
Sijaiset ja määräaikaiset	2	5	0
Työllistetyt	6	6	8
Yhteensä	18	23	14
SIVISTYSTOIMI			
Vakinaiset	144	155	163
Sijaiset ja määräaikaiset	103	138	151
Työllistetyt	0	0	0
Yhteensä	247	293	314
TEKNINEN TOIMI			
Vakinaiset	15	17	65
Sijaiset ja määräaikaiset	5	2	24
Työllistetyt	0	0	2
Yhteensä	20	19	91
YMPÄRISTÖPALVELUT			
Vakinaiset	16	14	
Sijaiset ja määräaikaiset	3	4	
Työllistetyt	0		
Yhteensä	19	18	
Kaikki Yhteensä	304	370	419
HTV yhteensä	277,02	315,97	366,59

Taulukko: Henkilöstön kokonaismäärä 2022 - 2024.

Vuonna 2024 vakinaisen henkilökunnan virka-/työsuhteita alkoi 9 ja päättyi yhteensä 23 (12,4 %);

- eläkkeelle siirtyi 8
- irtisanoutui 12
- muu syy 3

Koko henkilöstön sairauspoissaolot vuonna 2024 oli 3 048 päivää. Vakinaisen henkilöstön sairauspoissaolot vuonna 2024 oli 1 642 kalenterityöpäivää.

Vakinaisen henkilökunnan keski-ikä on 50,1 vuotta ja koko henkilöstön 45,0 vuotta.

Suurin henkilöstön ikäryhmä on 51–60 -vuotiaat, joihin kuuluu 80 työntekijää eli 43,3 % vakinaisesta henkilöstöstä. Alle 51-vuotiaita on 42,1 % vakinaisesta henkilökunnasta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sairaspoissaolot ovat vähentyneet.

Henkilöstön ikäjakauma mahdollistaa pehmeän henkilöstöpolitiikan, kun toimintaa joudutaan sopeuttamaan.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteistä toimintaa ja sen tavoitteena on lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä sekä vahvistaa osallisuutta.

Vuoden 2023 alusta tuli voimaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli Hyte-kerroin. Haapajärven kaupungin Hyte-kerroin oli 52 vuonna 2024, millä saatiin valtionosuutta 105 900 € (v. 2023 Hyte-kerroin oli 59, valtionosuuden määrä 110 700 €).

Kuntien Hyte kerroin määräytyy prosessi-indikaattorien = kunnan toiminta asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi (liikunta, kuntajohto, peruskoulut ja kulttuuri) ja tulosindikaattorien = kunnan väestön terveys ja hyvinvointi (ylipaino, koettu terveys, koulupudokkaat, työkyvyttömyyseläke, kaatumishoitojaksot ja toimeentulotuki) perusteella.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on Hyte-kertoimen perusteella heikentynyt Haapajärven kaupungissa.

Lautakunta kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota Viisari-kyselyjen vastauksiin, jotta Hyte-kerroin määräytyisi oikein perusteiden.

Syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on 19,4 %, edelliseen vuoteen verrattuna noussut kolmanneksella.

Huoltosuhde on 81,8, joka on maakunnallista keskiarvoa (63,2) huomattavasti korkeampi.

Lautakunta toteaa

- Haapajärven kaupungilla on voimassa oleva hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021 - 2025.
- Hyvinvointisuunnitelman laadinnassa on otettu hyvin huomioon kaupunkistrategia.
- Hyvinvointisuunnitelmasta on tehty selkeä ja hyvä raportti v. 2024, minkä valtuusto käsitteli kokouksessaan 26.5.2025 pykälässä 15. Raportissa on esitetty selkeästi tavoitteet, toimenpiteet ja vastuutahot sekä resurssit.
- Kaupungilla on työ- ja hyvinvointikoordinaattori
- Haapajärvellä on käytössä Kaikukortti, joka mahdollistaa kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käytön taloudellisesti vaikeassa asemassa oleville.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että HYTE-työn edistämiseksi ja kuntalaisten aktivoimiseksi tiedotukseen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Vanhempi väestö turvautuu kuntatiedotteeseen, mutta somekanavat ovat myös tärkeä tiedostusväline. Tiedotus kaupungin ajankohtaisista asioista on lisääntynyt eri some alustoilla, mikä on erittäin hyvä asia. Maaselkä Extra -lehdessä julkaistava kaupungin kuukausitiedote on tärkeä tiedostusväline.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on meidän kaikkien tehtävä. Tässä tehtävässä on myös lähdetty aktivoimaan sekä kaupungin omaa organisaatiota ja vastuualueita sekä eri yhteisöjä kuten kaikki yhdistykset, Jokilatvan opisto, seurakunnat jne.

Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden nettomenot alittuivat talousarvioon verrattuna 832 033 €.

Menot talousarvioon verrattuna olivat 1 227 685 € pienemmät ja tulot 1 261 439 € pienemmät.

Lautakunnan huomioita:

- lomautuksista selviydettiin suhteellisen hyvin, osa lomautuksista siirtyi vuodelle 2025 säästöt / lisäsäästöt ovat toteutuneet,
- sivistyspalvelut on toiminut arviointiohjelman mukaisesti omalta osaltaan
- yläasteen rehtorin tehtäväjärjestelyt olisi tullut ratkaista nopeammin
- lautakunta on huolissaan lukion oppilasmäärän vähenemisestä ja Jedun yhteistyön päättymisestä
- suunnitteilla oleva liikunta-akatemia on erittäin tervetullut oppilaiden pitämiseksi Haapajärven lukiossa
- organisaation yhteistyön kehittämistä kirjaston ja kulttuuritoimen välillä tulisi kehittää, jotta voitaisiin varmistaa esim. varahenkilöstö
- kirjastossa otettiin käyttöön itsepalveluaika klo 9 – 11, mikä paransi palvelua
- kirjastoautotoiminnan loppuminen ei aiheuttanut suurempia "mutinoita"
- kotipalvelulainaus jatkui edelleen
- nuoriso- ja liikuntatoimi on järjestänyt runsaasti toimintaa, myös koulujen loma-aikoina ja kesällä
- Jokilatvan opiston oppilasmäärän oli 911, oppilasmäärä väheni edellisestä vuodesta 189
- päivähoidon tarve arvioidaan olevan korkeimmillaan
- varhaiskasvatuksen tilaratkaisut ovat avoinna

Tekniset palvelut

Talousarvioon verrattuna teknisten palvelujen menot alittuivat talousarvioon verrattuna 107 281 € ja tulot ylittivät 240 423 €.

Lautakunnan huomioita:

- teknisten palvelujen henkilöstössä on ollut vaihtuvuutta ja henkilöstömäärä on vähentynyt
- henkilöstövaihdoksien yhteydessä tulisi harkita tarkkaan viran/toimen tarpeellisuus ja tehdä tarvittavat muutokset toimenkuviin
- Pohteen kanssa solmittujen vuokrasopimusten vuokratulot eivät riitä kattamaan vuosittaisten kiinteistöjen poistoja. Pohteen kanssa solmituista vuokrasopimuksista käydään edelleen haasteellisia neuvotteluja.
- Väliojan koulukiinteistö myytiin. Kauppakirjan laadinnan yhteydessä tulisi selkeästi määritellä kaupan muut ehdot, kuten irtaimisto, jotta välttyttäisiin epäselvyyksistä
- hulevesikorjauksia on tehty yhteistyössä Haapajärven Vesi Oy:n kanssa
- teknisissä palveluissa on eri tuulivoimapuistohankkeiden (Vuovinginkangas, Hakulinkangas ja Korteperä) kaavojen laadinta vireillä.
- myös aurinkovoimala- ja akkuvarastohanke on vireillä
- talviauraus yksityisteille päättyi kaupungin työnä säästösyistä
- kaupungilla on monta kiinteistöä (mm. vanha uimahalli, Ståhlbergin vanha koulu ja Kaunisto) edelleen odottamassa purkua
- Taistonpuiston ladun ylläpito suotavaa kaupungin toimesta, jotta lapset ja vanhempi väestö pääsevät hiihtämään. Muutoin latuverkoston hoidon vähentyminen ei ole juurikaan heikentänyt hiihtämismahdollisuuksia.
- kaupungin metsien hakkuut ovat ylittäneet paljon kestävän hakkuusuunnitteen
- kaupunki myynyt metsäkiinteistöjä n. 150 ha
- kiinteistöjen ja katujen vuosikorjausvelkaa syntyi edelleen
- tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä eri sidosryhmien kuulemista ennen varsinaista suunnittelua, esim. kaavoituksessa, parkkipaikoissa ja liikennejärjestelyissä (monitoimitalon parkkipaikat)

Ympäristöpalvelut

Talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ympäristö- ja rakennusvalvonnan palvelut on järjestetty kaupungin omana toimintana. Haapajärven kaupunki toimii myös isäntäkuntana Kärsämäen ja Reisjärven kunnille sekä osaksi Pyhäjärven kaupungille.

Talousarviossa oli jäänyt loma-ajan palkat huomioimatta.

Investoinnit

Haapajärven kaupungin investointien menot olivat v. 2024 yhteensä 8,89 milj.€. Vuonna 2023 menot olivat 10,94 milj.€ ja vuonna 2022 6,26 milj.€.

Pääinvestointikohteet olivat K.J Ståhlbergin koulu ja Hallan biotuoteterminaali.

- K.J. Ståhlbergin koulu 68 % (n. 6 milj.€), rakentaminen kesken
- Hallan teollisuusalueen biotermiinaali 23 % (n. 2 milj.€), rakentaminen lähes valmis

Investointipuolelle poikkeuksellisia tuloja kertyi sijoitusten tulouttamisesta n. 1,46 milj. € ja vanhan VR:n lastausaseman myynnistä 0,14 milj. €.

Tulevaisuudessakin Haapajärven taloutta tulevat rasittamaan yhä kasvavat poistot. Investointien poistoajat tulisivat olla oikeat ja määräytyä hyödykkeen todellisen käyttöajan mukaan.

Haapajärvellä 18.6.2024

Unto Kananen
Puheenjohtaja

Kauko Nybacka
Varapuheenjohtaja

Marja Kantola
Jäsen

Hilkka Soranta
Jäsen

Manne Niskanen
Jäsen

Iiris Tilvis
Jäsen

